

FOLKETINGET

Det finanspolitiske rammeværk: Budgetlov, udgiftslofter og sanktioner

CENTRALE BEGREBER

Med budgetloven er der med virkning fra 2014 indført et nyt udgiftspolitisk styringsystem. Det betyder, at der skal vedtages bindende årlige udgiftslofter for stat, regioner og kommuner for en 4-årig periode.

Udgiftslofterne udgør en øvre grænse for de årlige udgifter på et givent område.

Der er fem udgiftslofter i budgetloven, jf. tabellen nedenfor.

Udgiftslofterne indbefatter som udgangspunkt ikke ledighedsrelaterede udgifter. Det betyder eksempelvis, at udgifter til arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp ikke er omfattet.

Af andre udgifter, der ikke er omfattet skal fremhæves det offentlige anlægsudgifter og statens renteudgifter.

EU-LOVGIVNING

Budgetloven implementerer bl.a. finanspagtens krav til det offentlige strukturelle saldo i dansk lov, der på grund af covid-19-pandemien, er sat ud af kraft i 2020 og 2021, jf. faktaark om den offentlige saldo.

Ligesom EU's finanspolitiske regler indeholder budgetloven klausuler, der tillader Danmark at fravige fra de finanspolitiske krav, såfremt der er en ekstraordinær økonomisk krise eller begivenhed. I december 2020 vurderede Finansministeriet, at Danmark alene befinder sig i en ekstraordinær økonomisk krise i 2020, og at budgetlovens finanspolitiske rammer derfor skal være opfyldt i 2021.

Finanspagten stiller ikke krav om lovfaste udgiftslofter, som Danmark aktuelt har vedtaget.

LÆS MERE HER:

FM: Budgetlov og udgiftslofter
Budgetloven (Lov nr. 547 af 18. juni 2012)

Mau (2018). Statens styring af kommunerne

Budgetloven blev vedtaget af (V, S, RV, SF og KF) i Folketinget i juni 2012 og har i praksis haft virkning fra finansåret 2014. LA og DF har dog stemt for lovforslagene om sanktioner over for kommunerne og regionerne, der understøtter overholdelse af udgiftslofterne i budgetloven.

Med budgetloven er finanspagtens krav til de offentlige finanser implementeret i dansk lovgivning, jf. faktaark om den offentlige saldo.

Udgiftslofter

Med budgetloven blev der indført udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Udgiftslofter sætter en øvre grænse for de årlige udgifter på de loftbelagte områder og omfatter ca. ¾ af de samlede offentlige udgifter i stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne fastsættes med udgangspunkt i en fremskrivning af dansk økonomi, der bl.a. skal overholde regeringens mål for de offentlige finanser.

Udgiftslofterne dækker en rullende 4-årig periode. De første udgiftslofter for 2014-2017 blev vedtaget i 2013. Der fastsættes årligt udgiftslofter for et nyt fjerde år. Det sker samtidigt med finansloven vedtages.

Som udgangspunkt placeres det finanspolitiske råderum under det statslige delloft for driftsudgifter.

Ligeledes i forbindelse med fastsættelsen af udgiftslofterne for det nye fjerdeår i 2024 er hele det finanspolitiske råderum inkl. reserver til håndtering af covid-19 og yderligere stimuleringsforanstaltninger placeret under det statslige delloft for driftsudgifter.

Udgiftsstyring fortsat 1-årig sigte

Den konkrete fordeling af lofterne mellem de tre sektorer (kommuner, regioner og staten) aftales dog først efterfølgende i forbindelse med de 1-årige

aftaler om kommunernes og regionernes økonomi og vedtagelse af det årlige bloktilskudsaktstykke om fastsættelse af statens bloktilskud til kommuner og regioner.

Som følge af kommune og regionsaftalen 2021 blev der således omprioriteret midler fra det statslige delloft for driftsudgifter til det kommunale udgiftsloft og det regionale delloft for sundhedsområdet.

Udgiftsstyringens 1-årige sigte har dermed ikke ændret sig med budgetloven, selv om udgiftslofterne dækker en 4-årig periode.

Økonomiske sanktioner

Overholdelsen af udgiftslofterne er understøttet af økonomiske sanktioner i forhold til både budgetter og regnskaber.

Kommunernes serviceudgifter

Finansministeren kan nedsætte bloktilskuddet med op til 3. mia. kr. i det efterfølgende år, hvis kommuners serviceudgifter i budgetter og regnskaber ikke overholder en række fastsatte krav.

Regionernes driftsudgifter

Finansministeren kan nedsætte bloktilskuddet med op til 1 mia. kr. i det efterfølgende år, hvis regionernes driftsudgifter i budgetter og regnskaber ikke overholder en række fastsatte krav.

Staten

Grundlaget for bemyndigelse til afholdelse af udgifter for staten er finansloven. Sanktioner ved udgiftsskred under det statslige delloft for indkomstoverførsler er lempeligere end under det statslige delloft for driftsudgifter, da indkomstoverførslerne overvejende består af lovbundne bevillinger. De kan være svære at styre, da de afhænger af aktiviteten på området.

Tablet over udgiftslofter for stat, kommuner og regioner

Mia. kr.	2021
Det statslige delloft for driftsudgifter	220,4
Det statslige delloft for indkomstoverførsler	271,6
Et kommunalt udgiftsloft	267,5
Det regionale delloft for sundhedsområdet	121,8
Det regionale delloft for udviklingsopgaver	2,6

Kilde: FIU L 3 som vedtaget, 2020-21.

FOLKETINGET

For særligt interesserede

Reglerne vedrørende budgetloven og udgiftslofterne er komplekse. Nedenfor dykkes ned i fire aspekter. Oplysningerne er tiltænkt særligt interesserede. For en uddybning kontakt økonomisk konsulent Birgitte Lange (3335), Birgitte.lange@ft.dk.

Covid-19 udgifter i 2020 undtaget fra udgiftslofterne

I forbindelse med den ekstraordinære situation med håndteringen af covid-19-pandemien har finansministeren i foråret 2020 anvendt sin administrative bemyndigelse i budgetlovens § 12 til via bekendtgørelse at undtage covid-19-relaterede udgifter i 2020 fra udgiftslofterne. Det har dermed været muligt at afholde covid-19-relaterede udgifter i både stat, kommuner og regioner i 2020 uden at fortrænge andre udgifter.

Kilde: FIU Aktstykke 123, 2019-20.

Anlægsloftet for 2020 blev suspenderet

Der er ikke et loft for anlægsudgifter i budgetloven. I forbindelse med de årlige økonomiaftaler med KL og Danske Regioner bliver der i nogle år aftalt et egentligt øvre loft for anlægsinvesteringerne (anlægsloft) for det følgende år for kommunerne under ét og regionerne under ét. Et anlægsloft indebærer, at en andel af kommunernes og regionernes bloktilskud på henholdsvis 1 mia. kr. og 0,5 mia. kr. betinges af, at budgetterne lever op til de aftalte rammer for anlægsudgifterne. Sanktionsmekanismen er dermed kun relevant i de år, hvor der aftales et anlægsloft.

For 2021 har man aftalt et anlægsloft for både kommunerne og regionerne.

I foråret 2020 blev de aftalte anlægslofter for 2020 mellem regeringen og KL og Danske Regioner ophævet på grund af den ekstraordinære covid-19-situation.

Kilde: Aftaler mellem regeringen og KL og Danske Regioner af 26. marts 2020 Finansministeriet (marts 2020): Faktaark – Offentligt indkøb: Forudbetaling, fremrykning af betalinger og fleksibilitet

Udsvingsbuffer er reduceret betragteligt i forhold til tidligere år

I forbindelse med loffastsættelsen for 2024 har regeringen indregnet en udsvingsbuffer på 2,9 mia. kr. i 2024 (2021-priser) under det statslige delloft for indkomstoverførsler til uforudsete udsving. Udsvingsbufferen udgør ca. 1 pct. af det statslige delloft for indkomstoverførsler.

Udsvingsbufferen er dog reduceret betragteligt i forhold til tidligere år. Førrige år ved loffastsættelsen for 2023 var udsvingsbufferen på 5 mia. kr. svarende til ca. 2 pct. af det samlede delloft for indkomstoverførsler. En udsvingsbuffer på 5 mia. kr. i 2023 i (2020-priser) svarer til, at der i forløbet ekskl. buffer højst kan planlægges et strukturelt underskud på ca. 0,25 pct. af BNP.

En udsvingsbuffer på ca. 3 mia. kr. i 2024 (2021-priser) indebærer, at der maksimalt kan planlægges et strukturelt underskud på ca. 0,4 pct. af BNP i 2024.

Kilde: Regeringen (august 2020): DK2025 – en grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi

Budgetloven skal snart revideres

I folketingsåret 2020-21 fremsætter Finansministeriet et forslag til revision af budgetloven på baggrund af de hidtidige erfaringer med budgetloven. Lovforslaget forventes fremsat til februar 2021.

Kilde: Regeringen (oktober 2020): Lovprogram for folketingsåret 2020-2021